

הלכות נטילת ידים שחרית סימן ד

הקם מהמטה, (מ) והיצא (כ) [כן מבית הכסא, ומבית המרחץ, והנוטל צפרניו, והחולץ (כא) (מא) מנעליו, והנוגע ברגליו, והחופף ראשו, כיוש אומרים אף ההולך (מב) בין (כז) המתים, ומי שנגע (כג) (מג) במת, גומי (כד) שמפליא (מד) בליו, והמשמש משתו, והנוגע (מה) בכנה, והנוגע בגופו (מו) בידו. ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל, אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתבח, ואם אינו תלמיד חכם (מז) יוצא מדעתו: יט"ה המקוץ (מח) דם מהכתפים ולא נטל ידיו, מפחד שבעה ימים; המגלח ולא נטל ידיו, מפחד שלשה ימים; הנוטל צפרניו ולא נטל ידיו, מפחד יום אחד; ואינו יודע ממה מפחד: כ"ה הרוחץ פניו ולא נגבם יפה, פניו מתבקעות או עולה בהן שחין; ורפואתו, לרחץ הרבה במי סלקא: כא * צריך לזהר (מט) בתפלה או באכילה (ועין לקמן (נ) סימן צב סעיף ו' (כס) (נא) וסימן קסד) שלא לגע בשוק וירד ובמקומות המכסים באדם, לפי שיש שם (כו) (נב) מלמולי זעה (מלמולי זעה פרוש, וזהמא בעין שעורים קטנים), וכן שלא לחבך בראשו, אכל מקומות המגלים בראשו (נג) ובפניו ובמקום המגלה (כו) (נד) שפזרועותיו אין להקפיד: כב (נה) האם אין לו מים, (נו) יקנח ידיו (כס) [כס] בצרור או (נז) בעפר או בכל מידי דמנאי * ויבקר

ב מרחי פרק ח
דברכות ג מהר"א
בסימן ז ד שם
ה פסחים קיב ו שבת
קלג ז תשובה
הרשב"א ח דברכות טו
ט רא"ש בסוף דברכות

באר היטב

(כ) מבית הכסא. ירחץ תכף כמו בשחרית, סדה"י: (כא) מנעליו. בידיו: (כז) המתים. הנינו בבית הקברות, תשובת מהר"ל סי' כג. וכתב שיש לטל קדם שיתפלל על הקברות. ורוחצין שנית בשוכו לחצר בה"ק, שהשדים מליין החוירים. ויש לרחץ גם הפנים, ע"ש: (כג) במת. וה"ה המליין אותו, מ"א. ונהגו להקפיד אם יבנס אדם לבית אחר קדם שירחץ, ומנהג אבותינו תורה היא, וק"א ב"ד סי' שעו: (כד) שמפליא בליו. אפי' לא מצא פנה, מ"א: (כס) וסי' קסד. דשם נתבאר אם עבר ונגע צריך לטל שנית ולחזור ולבקר ענט"י לאכילה: (כו) מלמולי זעה. ובזעה יש ספק, דכל זעה סס המנות חוצ מצעת פנים; וסי' לדבר: בזעת אפי' תאכל לחם, י"ד סי' קטו: (כז) בצרור. או בקורה, בין שהם מלכלכים בין שהם בקפח הדעת, טור סי'

משנה ברורה

וכל-שכן באינה, מכל מקום להסתלק רוח רעה (נח) צריך דוקא מים. ועין לקמן בסעיף-קטן סא. ואין צריך שלש פעמים כי אם בקום מן המטה, (נט) ויש מחמירין בהולך בין המתים ומשמש משתו דבעינן גס כן שלש פעמים. ובספר היכל-הקדש מחמיר ביוצא מבית-הכסא שלש פעמים⁽⁴⁸⁾, ובמגן-אברהם סימן ז סתר דבריו: (מ) והיצא מבית-הכסא. אפלו (ס) לא עשה צרכיו⁽⁴⁹⁾, וכן (סא) מבית-המרחץ אפלו לא רחץ שם⁽⁵⁰⁾, ומשום רוח רעה ששורה באלו המקומות⁽⁵¹⁾: (מא) מנעליו. משום שנוגע (סב) בידיו בעת החליצה, אכל בלא נגע בהם אין צריך נטילה. והחולץ ונתבאר שם שאם עומד בתפלה ונוצר שנגע במקום מטנף, די בגקיון עפר או שמחכך ידיו בכחל, דמה יעשה באמצע תפלה. ומיהו אם עומד צדין בקריאת שמע או בפסוקי דזמרה, (ע) צריך לילך ולטל ידיו: (נא) וסימן קסד. דשם נתבאר שאם עבר ונגע בתוך הסעודה צריך לטל ידיו שנית בדין. אף לענין ברפת על נטילת ידים, הספמ רב האחרונים שלא לחזור ולבקר, עין שם במשנה ברורה: (נב) מלמולי זעה. עין ביוה-דעה סימן קיו דצריך לזהר מצעה, דכל זעה סס המנות חוצ מצעת הפנים, וסימן לדבר: בזעת אפי' תאכל לחם: (נג) ובפניו⁽⁵²⁾. וכן בצנארו עד התזה (כ"י). וכתב במחצית השקל, דזה תלוי לפי מנהג המקומות אם הדרך להיות מגלה שם: (נד) שפזרועותיו. (עא) עד הפך הנקרא (איילין בויג"י). וכן אם חולץ יחף ברגליו, אפשר דהוי בכלל המקומות המגלין⁽⁵³⁾ [פמ"ג בסי' צב]: כב (נה) אם אין וכי'. ואם יש לו מים, צריך לטל (עז) אפלו לתפלת מנחה וערבית, אפלו אם אינו יודע להן שום כלכות. והנטילה יהיה בלא ברכה, כי לא תתקנו ברכה כי אם בשחרית, וכדאיתא בסימן ז סעיף א. ואם אין לו מים, יש אומרים דדינו בהכא דינקה בכל מידי דמנאי, (עג) פן מדבק בהם איזה דבר מאוס או זיהמא. ועין לקמן בסימן צב וברל"ג במשנה ברורה: (נו) יקנח ידיו. ואפלו (עד) היו מלכלכים בדוא, בגון שעשה צרכיו וקנח, גס-פן מהני. ועין לקמן בסימן צב במה צריך לחזור אחר מים: (נז) בעפר. או (עה) שישפשוף בטלית יבש. ודע, דנקיון, פיון שהוא עומד במקום מים, צריך לנקות כל היד, (עו) בין גבו ובין

שערי תשובה

[כ] מבהכ"ס. עבה"ט. וכתב במח"ב שאלו הדברים דקא חשיב אינם משעם אחר, דקם מהמטה ויוצא מבהכ"ס ותפוחין ונוטל צפרניו הוא משום ר"ר, ומ"מ דוקא לענין קם מהמטה צריך ג"פ אל כלי, אכל אינה לא, כי אין שליטת ר"ר כ"כ באלו. וחולץ בין המתים ונוגע במת צריך ג"פ וכן בחמש המטה מפני השממה, אכל חולץ מנעליו ונוגע ברגליו, וחופף ראשו משום נקיות הוא, וכ"כ מהר"ח פתן במקור-חיים, ע"ש בארץ-ויצאיה מבהכ"ס חזוין לרבנן קשישיא שדחצו ג"פ, וגם רחצו פ"א אם חלצו בתי-רגלים של עור, ע"ש. ונאיתי מ שכתב: נראה שהנוגע בפרעוש א"צ נטילת ידים לפי שאינה באה מזהמא אדם, ועין סימן שיו. ונראה דמכל מקום יש לו לנקות במידי דמנאי, דלדקלון סעיף כב, עין שם: [כח] בצרור. עבה"ט. ועין לקמן סימן סב ששט"ו כתב במי שצמא

באר הגולה

שעות, ונראה מהא דהאר"י ז"ל הנה ישן בשבת ב' ג' שעות. ויש דוחין דשאני תלמיד-חכם בשבת, דמצוה לענג השבת; ועוד, אינו מברך כלל, דשקלא הנה נעור פמה פעמים בתוך שנתו ולא הנה ישן שפין גשמים בפעם אחת. ויש אומרים דהוא יותר מחצי שעה, ויש אומרים דהוא שעור מעט יותר משלשה מינוטי, על-פן בעל-גפוש חמיר לפי כח⁽⁴⁷⁾: * צריך לזהר וכו' ובפניו. עין במשנה ברורה סעיף-קטן נג במה שכתבנו בשם המחצית-השקל. ומה שחשב עוד לענין מקום מגלה שפזרועותיו, עין שם בדבריו, לא העסקתי, ולא משמע פן בדיקתם יח ע"ב ברש"י ד"ה ולא למעלה⁽⁴⁸⁾, עין שם:

תרגום: 1 דקות. 2 עלוקות [מוצאות דם]. 3 כוסות רוח. 4 מרפק. שער הציון (נח) מגן-אברהם ופרי-מגדים: (נט) אליה רבה בשם מקור-חיים: (ס) ארצות-החיים בשם פמה תשובות. ומגן-אברהם רכז ב אין ראיה להפך, וכמו שכתב הפרי-מגדים שם: (סא) דהוא בכל מקום מבית-הכסא: (סב) מגן-אברהם וארצות-החיים והגר"א: (סג) ארצות-החיים: (סד) מגן-אברהם: (סה) ארצות-החיים: (סו) מגן-אברהם: (סז) עין בשערי-תשובה ובארצות-החיים: (סט) פרי-מגדים: (ע) פרי-מגדים: (עא) מגן-אברהם: (עב) בסי' רלג: (עג) מגן-אברהם בסימן צב סק"ג: (עד) מגן-אברהם: (עה) ארצות-החיים בשם רבכ"ז: (עו) פרי-מגדים בסוף הסימן:

וביה"ל ד"ה ז
צל-פן בעל-גפ
(47) וראה עו
ולמעשה ה
להקל בפחו
(ז) שקיימא
הקדמונים
ס"ק א ש
[משנ"ב ס"ז
ובספר היכ
(48) ולענין
(שו"ת מנה
ולטול ידי
ביום הכיפ
קשרי אצב
על פי שנו
כתב, שבי
[משנ"ב ס'
אפלו לא
ומשום רו
(49) ובדין
אם הוא
משום שו
שמתעבב
וכן דנו
יצחק (ח)
אלישיב
ולטול
והנהגות
שלא בנ
אפשר ב
החזו"א
משה (י)
כיון שז
אפשר
(ח"ח ס
הרוח ו
(50) ובז
גם לע
מכתב
האמצ'
ובדברי
פ"ב ס
(51) וב
ברכת
רכז ס
מטונב
וביצר:
לקמן
ידיו.